

La plaça de Catalunya està malalta

La “patologia irrecuperable” de la plataforma obliga l'Ajuntament de Girona a actuar-hi pel 'Harry'

Per a l'enginyer municipal, fa de mal predir on seran els danys futurs de l'estructura, “dotze ponts junts”

L'emergència ha passat al davant de la urgència i de la importància en el cas de la plaça de Catalunya de Girona. Tot i la moció aprovada en el ple del febrer del 2020 per unanimitat perquè sigui de prioritat per als vianants, la plaça és un batibull de passavolants, bicicletes, motos, cotxes, camionetes i autobusos... L'ensurt de la llevantada Harry dels dies 19 i 20 de gener, amb 342 metres cúbics per segon a l'altura del pont de Pedra, ha refrescat la memòria que el riu Onyar, sota de la plaça mateix, es podria desbordar. Però el recent fenomen meteorològic ha fet veure encara una altra cosa, més preocupant: la plaça està malalta.

Però la plaça, coneguda com a plataforma de l'Onyar en el moment de la seva construcció, no està del tot tancada. Hi ha una part ocupada pel material de l'empresa que està reforçant un terç de les 340 bigues del subsol de l'estructura. Són el terç que estan malmeses, però de solucions n'hi ha poques. Més que per prevenir inundacions al centre de Girona o fer més agradable l'espai, l'actuació d'emergència de l'Ajuntament, que superarà els 400.000 euros, es fa per raons de seguretat. “L'estructura tenia les seves patologies, però, un cop ve el Harry i fas la inspecció, veus que s'hi ha d'actuar. «O actuo ara o he de tancar la plaça.»”

La frase anterior és de Josep Bayarri, enginyer municipal de camins, canals i ports de l'Ajuntament de Girona. Bayarri coneix bé l'estructura de la plaça. Explica que el deteriorament ve “de lluny”, que és “un àmbit molt gran” i que “costa molt, sobretot econòmicament, prendre segons quines decisions”. El responsable municipal exposa que el consistori tenia enllestit un projecte de reparació, però que la realitat ha fet que s'alarmessin. “Però el que vam veure és que l'estat de la plaça és molt pitjor del que en principi ens havíem pensat. Perquè ja no és només que els trossos cauen i que es veuen malament, sinó que realment la plaça té una patologia irrecuperable.”

Bayarri i el tinent d'alcaldia i regidor de Transició Ecològica i Àrea Urbana, Sergi Font (Guanyem), assenyalen que no tenen constància que s'hagués fet cap actuació de correcció de les bigues i tampoc que s'hagués fet cap manteniment a la plaça, construïda fa sis dècades. I la normativa d'estructures de l'any 2021 assenyala –exposa l'enginyer– que l'administració està obligada a mantenir l'estructura i les bigues de la plaça. “Abans només recomanava el manteniment.” L'enginyer municipal exposa quines són les deficiències. “No només estan malmeses les bigues: estan malmesos el tauler, les piles. Tot el formigó està malmès i, tot darrere, el ferro. És qüestió d'un any, de dos, de deu..., però cada vegada va a més i no pots fer res.”

“Arreglar-la tota” Els tècnics municipals havien enllestit un projecte en què “es valorava la possibilitat d'arreglar-la tota, entre cometes”, exposa Bayarri, però era inviable perquè hipotecaria la mobilitat a l'entorn de la plaça per un període molt llarg. “Era [el període calculat] un termini de deu a quinze anys, perquè aquest ferro que hi ha a dins no està protegit. Més tard o més aviat el ferro s'oxida.” L'enginyer admet que els punts on podria haver-hi desprendiments en el subsol de la plaça no es poden predir. “El problema és que el que arreglem o apuntalem sí que aguantaria, però hem de pensar que només actuem sobre un terç. Els dos altres terços estan bé, però ja veurem què passa demà. Potser serà d'aquí a un any o d'aquí a dos o cinc, no ho sabem. Ningú ho pot saber. Aquesta és la indefinició que tenim.”

El desgast de la biga no depèn de la càrrega que hi hagi en la superfície. Depèn —explica Bayarri— de l'estat. “Com més deteriorada està, menys aguanta.” Com es trenca la biga és, fins i tot, “més perillós”: “Com més deteriorada, la biga es trenca més fràgilment. Està [hi és] i de sobte no està [no hi és]. No avisa. Això és més perillós perquè no et dona marge per actuar.”

Per insistència de l'Ajuntament, les obres les va fer el govern espanyol a partir de l'any 1965 arran de la inundació de l'octubre del 1962, que es va endur el pont del Pas de la Palla, que connectava llavors la rambla de Verdaguer i la rambla de Pi i Margall. L'enderrocament d'aquell pont va ser causat per l'aiguat número 116 dels 123 que hi va haver a Girona entre els anys 1193 i 1971, segons consta en l'assaig de cronologia feta per Ramon Alberch i Fugueres et al. inclosa a Girona: rius, ponts, aiguats.

A finals de juliol del 1966 ja circulaven cotxes per la plataforma sobre el riu, que va rebre el nom de plaça de Catalunya el 8 de setembre del 1967. En l'expedient 4/1 del fons de la delegació provincial de Girona del Ministeri d'Habitatge (Ministerio de la Vivienda), que es conserva a l'Arxiu Històric de Girona, hi ha la documentació del Proyecto de urbanización correspondiente a la cobertura parcial del río Oñar, del maig del 1958. Dos dels elements que conté, entre altres documents, són el mapa de la pavimentació i el de l'emplaçament, que acompanyen aquest article.

“És tan preocupant, que ens ha fet actuar d'emergència”, explica el tinent d'alcaldia Font, que va comparèixer el 13 de febrer en roda de premsa per exposar les raons de l'actuació a la plaça, juntament amb l'alcalde, Lluç Salellas; el tinent d'alcaldia, Quim Ayats (ERC), i el regidor d'Urbanisme de Proximitat i Planejament, Lluís Martí (Junts). Els treballs, adjudicats a Dapecsa, són per “garantir que la gent pugui seguir circulant amb normalitat a dalt. Que no haguéssim de patir”, declara el regidor. “Les crosses” Font fa un símil entre les crosses que signifiquen els treballs de reforç de les bigues i la curació de la plaça. “Jo sempre poso l'exemple que el que estem fent és posar-li crosses, a la plaça. A la plaça no li estem curant l'os, l'os seguirà trencat. Estem posant-hi unes crosses que poden aguantar cinc anys, deu anys, com deia en Josep [Bayarri]. Podem anar amb crosses, però no estem curant la plaça.”

Font situa en dos nivells diferents els treballs per “pacificar” la plaça, que es fan esperar més del compte i que es podrien concretar a finals d'any, i la intervenció de pes en la plaça, que està malalta tot i les crosses. Per al tinent d'alcaldia, que els vianants tinguin prioritat en la plataforma ajudaria a reduir la càrrega sobre l'estructura de formigó, però això no exclou que l'equip de govern actual, format per Guanyem, Junts i ERC, s'hagi de plantejar què s'haurà de fer amb la plaça i si és viable una reforma integral amb tot el que suposaria. “Les bigues que no estem tractant ara, s'hauran de fer a tota la resta o has de fer la intervenció d'arreglar la plaça. Estem parlant d'un període màxim de deu anys.” “Estabilitzar l'estructura” és que sis dècades després d'haver-se construït i tot i els treballs per “estabilitzar l'estructura”, amb paraules de l'enginyer de l'Ajuntament, la plaça de Catalunya és obsoleta i “si s'hagués de fer ara, des del punt de vista del medi ambient i de sostenibilitat, seria totalment inviable”, afirma Bayarri. El responsable municipal sosté que a ningú se li acudiria “tapar el Ter” i que haver fet la plataforma és com haver posat “dotze ponts junts, enganxats l'un al costat de l'altre”: “Hi ha molts llocs a la ciutat de Girona on fan falta ponts i potser aquests dotze es poden repartir”, detalla.

L'octubre del 2022 la catedràtica de geografia i ciències ambientals de la Universitat de Girona Anna Ribas ja definia el riu Onyar com “un riu urbà empresonat” i la plaça “com un tap”: “El 1970 l'aigua hi va passar per sobre. És un punt negríssim”, afirmava Ribas en una entrevista en aquest diari l'octubre del 2022, just seixanta anys després de l'esmentat aiguat que va precipitar la construcció de la plaça. Els diners i la inundabilitat A més, des del punt de vista econòmic, Bayarri assenyala que s'ha comprovat el que costa mantenir la plaça. “Costa molts de diners, i no els tenim.” El responsable municipal recorda que la imatge del riu Onyar de fa 60 anys era “d'uns carros aquí a baix, i no hi havia la plaça”. Afirma que es podrien haver fet dos ponts, “un a cada costat, perquè la zona del mig no fa falta”.

L'actuació d'emergència "ni millora ni empitjora" la inundabilitat de la plaça, sosté Bayarri. De tota manera, l'Ajuntament i l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) mantenen reunions sobre una hipotètica intervenció a la ciutat. El regidor Font afirma que la plaça de Catalunya és "un dels punts crítics, però no és l'únic ni possiblement el més important". El més convenient seria intervenir a l'illa del Ter, el punt on conflueixen aquest riu i l'Onyar, a Pedret. Font ha volgut recordar que, pocs dies abans de la llevada Harry, l'Ajuntament va treure sediments de la llera del riu, cosa que troba rellevant a l'hora d'haver reduït el risc en aquell episodi.

Fonts de l'ACA han confirmat reunions amb responsables de l'Ajuntament sobre els riscos d'inundabilitat a la ciutat de Girona. L'ACA destaca que les hipotètiques solucions o mesures que caldria prendre inclouen el sistema Ter-Onyar, és a dir, l'illa del Ter.

Publicat a:

-Setmanari Girona 15-05-2026, Pàgina 2

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2643089-la-placa-de-catalunya-esta-malalta.html>